

Dosarul nr. 2ra-259/2023
2-21185878-01-2ra-15022023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (A. Ciubotaru)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Malii, A. Braga, V. Cotorobai)

Î N C H E I E R E

02 august 2023

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecători

Tamara Chișca-Doneva
Aliona Miron
Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Ministerul Justiție și Focșa Anatolie,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Focșa Anatolie împotriva Ministerului Justiției, intervenientului accesoriu Primăria mun. Căușeni și executorului judecătoresc Danu Iulia cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului moral cauzat,

împotriva deciziei din 03 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 16 decembrie 2021, Focșa Anatolie a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenientului accesoriu Primăria or. Căușeni și executorului judecătoresc Iulia Danu, solicitând constatarea încălcării art. 6/1 din Convenția pentru protecția Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale prin asigurarea executării într-un interval rezonabil a hotărârii judecătorești (10 ani) la ziua de azi, hotărârea neexecutată, repararea prejudiciului moral prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești în sumă de 150 000 de lei cu titlu de satisfacție echitabilă în contul reparării prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii a indicat, că la 19 decembrie 2011 prin hotărârea Judecătoriei Căușeni emisă în cauza civilă în ordinea contenciosului administrativ la cererea lui Focșa Anatolie împotriva Primăriei or. Căușeni privind obligarea modificării proiectului de execuție a cartierului locativ „Grigore Grigoriu” din or. Căușeni (obiect nr. 15244 - PG), ajustării acestui proiect conform dreptului de proprietate privată obținut în baza Titlurilor de Autentificare a dreptului deținătorului de teren și contractelor de vânzare-cumpărare a pământului înregistrate la OCT Căușeni cu compensarea prejudiciului moral, s-a obligat Primăria or. Căușeni de a modifica, prin intermediul Institutului Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritoriului și Arhitecturii cu funcții Teritoriale

„Urbanproiect”, proiectul de execuție a cartierului locativ „Grigore Grigoriu” din or. Căușeni (obiect nr. 15224 - PG), de a ajusta, prin intermediul Institutului Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritoriului și Arhitecturii cu funcții Teritoriale „Urbanproiect” (obiect nr. 15224 - PG), conform dreptului de proprietate privată obținut în baza Titlurilor de Autentificare a dreptului deținătorului de teren și contractelor de vânzare-cumpărare a pământului înregistrate în Registrul Bunurilor Imobile ținut de OCT Căușeni.

A notat că, hotărârea enunțată a devenit definitivă la 09 ianuarie 2012, fiind executată doar în partea încasării prejudiciului moral prin intermediul executorului judecătoresc.

În baza hotărârii din 19 decembrie 2011 a Judecătoriei Căușeni au fost emise 2 titluri executorii, și anume: unul prin care s-a obligat Primăria orașului Căușeni de a modifica, prin intermediul Institutului Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritoriului și Arhitecturii cu Funcții Teritoriale „Urbanproiect”, proiectul de execuție a cartierului locativ „Grigore Grigoriu” din orașul Căușeni (obiect nr. 15224 - PG) și unul prin care s-a obligat Primăria orașului Căușeni de a ajusta, prin intermediul Institutului Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritoriului și Arhitecturii cu Funcții Teritoriale „Urbanproiect”, proiectul de execuție a cartierului locativ „Grigore Grigoriu” din orașul Căușeni (obiect nr. 15224 - PG), conform dreptului de proprietate privată obținut în baza titlurilor de autentificare a dreptului deținătorului de teren și a contractelor de vânzare-cumpărare a pământului înregistrate în Registrul bunurilor imobile ținut de OCT Căușeni.

A specificat că, din motivul că debitorul nu executa hotărârea judecătorească în partea modificării și ajustării Proiectului de Execuție a Cartierului Locativ „Grigore Grigoriu” din or. Căușeni (obiect nr. 15244 - PG), la data de 01 martie 2012, cu nr. intrare 02/1 - 25 - 457, s-a adresat primarului or. Căușeni pentru executarea titlurilor executorii, însă fără nici un răspuns.

A mai indicat că, având în vedere că pârâtul nu s-a conformat cerințelor legale de executare a acestor titluri executorii, la 05 octombrie 2012 s-a adresat executorului judecătoresc Bălan Iulia pentru intentarea procedurii de executare silită a acestor titluri executorii.

Conform încheierilor privind intentarea procedurii de executare silită și acordarea termenului de executare din 09 octombrie 2012 emise de executorul judecătoresc Bălan Iulia (dosarele de executare nr. 168 - 4/24 - 2012 și 168 - 5/24 - 2012) s-a dispus primirea spre executare a acestor titluri executorii și acordarea termenului de 15 zile spre executare benevolă a titlurilor executorii, dar fără rezultat.

A subliniat că, la data înaintării acțiunii, hotărârea Judecătoriei Căușeni emisă pe cauza civilă în ordinea contenciosului administrativ la cererea lui Foça Anatolie împotriva Primăriei or. Căușeni privind obligarea modificării proiectului de execuție a cartierului locativ „Gr. Grigoriu” din or. Căușeni (obiect nr. 15244 - PG), ajustării acestui proiect conform dreptului de proprietate privată obținut în baza titlurilor de autentificare a dreptului deținătorului de teren și contractelor de vânzare-cumpărare a pământului înregistrate la OCT Căușeni (dosar nr. 2-1161/2011), a rămas neexecutată, iar titlurile executorii se află în continuare în procedură de executare silită la executorul Judecătoresc Iulia Danu, nefiind executate, cu rea credință de către primarul de Căușeni.

Prin hotărârea definitivă și irevocabilă a Judecătorei Căușeni din 19 august 2013, primarul or. Căușeni a fost sancționat contravențional, în baza art. 318 alin. (20) din Codul contravențional cu amendă în mărime de 200 u.c.. Însă, nici după sancționare, primarul nu a inițiat procedura de executare a hotărârii judecătorești.

La 06 mai 2014, executorul judecătoresc a adresat Procuraturii raionului Căușeni demers cu privire la atragerea la răspundere penală a primarului pentru neexecutarea hotărârii judecătorești, fiind inițiată urmărirea penală. În pofida faptului că primarul a fost pus sub învinuire, hotărârea nu a fost executată.

A mai invocat că, conform răspunsurilor Institutului Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritoriului, Urbanismului și Arhitecturii „Urbanproiect” a fost informat că Primăria or. Căușeni nu s-a adresat către Institut pentru a executa hotărârea din 19 decembrie 2011 a Judecătorei Căușeni.

Totodată a susținut că, prin încheierea din 18 februarie 2013 a Judecătorei Căușeni a fost respinsă cererea debitorului privind amânarea executării. Ulterior, a fost respins demersul executorului judecătoresc privind explicarea modului de executare prin încheierea judecătorească din 23 aprilie 2013.

Prin hotărârea din 19 aprilie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, a fost respinsă cererea de chemare în judecată depusă de Focșa Anatolie împotriva Ministerului Justiției, intervenientului accesoriu Primăria or. Căușeni și executorului judecătoresc Iulia Danu cu privire la constatarea încălcării art. 6 din Convenția pentru Protecția Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești irevocabile și repararea prejudiciului moral, ca fiind neîntemeiată (f.d. 102-115).

Prin decizia din 03 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Focșa Anatolie.

A fost casată hotărârea din 19 aprilie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea a unei hotărâri noi, inclusiv sub formă de încheiere, potrivit căreia:

Procesul civil la cererea de chemare în judecată înaintată de Focșa Anatolie împotriva Ministerului Justiției, intervenientului accesoriu Primăria mun. Căușeni și executorul judecătoresc Danu Iulia cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești pentru perioada de la 09.01.2012 până la 16.07.2020 și repararea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare, a fost încetat din motivul existenței unei hotărâri judecătorești irevocabile privitor la același litigiu derulat între același părți, pe aceleași motive și temeiuri.

A fost admisă parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Focșa Anatolie împotriva Ministerului Justiției, intervenientului accesoriu Primăria mun. Căușeni și executorul judecătoresc Danu Iulia cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești pentru perioada de la 17.07.2020 până la 16.12.2021 și repararea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare.

A fost constatată încălcarea termenului rezonabil de executare a hotărârii din 19 decembrie 2011 a Judecătorei Căușeni pentru perioada din 17.07.2020 până la 16.12.2021.

A fost compensat prejudiciul moral cauzat prin această încălcare și încasează de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în folosul lui Focșa Anatolie echivalentul bănesc al prejudiciului moral, în cuantum de 3 000 de lei.

În rest, pretenția din cererea de chemare în judecată ce excedă cuantumul prejudiciului moral încasat, a fost respinsă, ca fiind nefondată.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că în prezenta cauza se pretinde neexecutarea unui titlu executoriu emis în baza hotărârii din 19 decembrie 2011 a Judecătoreiei Căușeni, în calitate de debitor figurând o autoritate de stat, termenul de neexecutare a documentului executoriu constituind mai mult de 10 ani.

La acest capitol, instanța ierarhic inferioară a subliniat că pentru încălcarea dreptului de a fi executată hotărârea judecătorească în perioada 01.03.2012-16.07.2020, Focșa Anatolie a acționat Statul în judecată, în acest sens existând hotărâri judecătorești irevocabile. Corespunzător, instanța de apel a considerat corect de a înceta procesul în această parte.

Totodată, instanța de apel a indicat că, instanțele naționale, în condiții identice, deoarece starea de fapt nu a suferit modificări în cazul lui Focșa Anatolie privind punerea în executare a hotărârii din 19 decembrie 2011 a Judecătoreiei Căușeni, au constatat de acum încălcarea dreptului creditorului de a fi executată în termen rezonabil hotărârea judecătorească. Prin urmare, la caz, se atestă încălcarea în continuare a dreptului creditorului Focșa Anatolie de APL Căușeni, în calitate de debitor, de a executa hotărârea judecătorească. Or, în cauza dată este cert stabilit că autoritatea de stat obligată de a executa hotărârea judecătorească nu a întreprins toate măsurile corespunzătoare și necesare în acest sens, pentru a asigura executarea hotărârii din 19 decembrie 2011 a Judecătoreiei Căușeni, iar ca urmare Focșa Anatolie nu poate beneficia de succesul obținut în urma hotărârii numite.

Mai mult, instanța ierarhic inferioară a accentuat că, unicul motiv indicat de instanța de fond în necesitatea respingerii acțiunii a fost faptul, că debitorul, o autoritate de stat, ar fi în imposibilitate de a executa hotărârea judecătorească. Or, concluzie enunțată fiind neprobată, lipsită de susținere în fapt și fiind contrară situație reale existente.

Instanța de apel a concluzionat că, autoritatea de stat cu statut de debitor nu poate invoca imposibilitatea de a executa, pe parcursul a 10 ani, un document executoriu prin care a fost obligată să modifice un proiect de executare a unui cartier locativ din localitate.

La 26 decembrie 2022, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei contestate cu menținerea hotărârii primei instanțe (f.d. 144-151).

În motivarea recursului a manifestat dezacordul cu decizia instanței de apel invocând că, nu este de acord cu suma prejudiciului de 3 000 lei acordată în favoarea intimatului Focșa Anatolie.

Cu referire la fondul cauzei a indicat că, Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, este un remediu intern eficient de apărare a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei. Însă, acest drept nu poate obliga un stat să asigure executarea fiecărei hotărâri cu caracter civil, oricare ar fi ea și oricare ar fi circumstanțele, în schimb, statul are obligația de a se dota cu un arsenal juridic adecvat și suficient pentru a asigura respectarea obligațiilor pozitive ce îi revin.

În opinia recurentului, decizia instanței de apel conține o motivare superficială, nefiind elucidată cu lux de amănunte problematica cauzei, în coraport cu ansamblul măsurilor ce au fost posibil în mod rezonabil de a fi întreprinse de către executor.

Astfel, prin nemotivarea deciziei de către instanță a determinat concluzia de admitere a acțiunii, respectiv constatare a încălcării dreptului la executare în termen rezonabil, creând o practică păguboasă de eschivare a unei motivări. Or, instanța, în caz că a apreciat drept insuficiente acțiunile întreprinse de către executorul judecătoresc, urma să menționeze expres care acțiuni ar fi viabile de întreprins de către executorul judecătoresc.

În concluzie, recurentul apreciază ca fiind pripită soluția privind încasarea sumei de 3 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat în urma încălcării termenului rezonabil de executare a hotărârii judecătorești, în condițiile în care cauza nu a fost examinată sub toate aspectele și s-a oferit o apreciere incorectă a probelor prezentate.

La 04 ianuarie 2023, Focșa Anatolie a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei contestate cu pronunțarea unei decizii noi privind admiterea integrală a acțiunii (f.d. 153-156).

În motivarea recursului a manifestat dezacordul cu decizia instanței de apel reiterând cele indicate în cererea de chemare în judecată și cererea de apel.

Suplimentar a notat că, autoritatea responsabilă nu a întreprins nici o acțiune în vederea executării hotărârii judecătorești.

A menționat că, neexecutarea hotărârii invocate face imposibilă executarea altor titluri executorii prin care Primăria or. Căușeni a fost obligată să elaboreze proiectele de asigurare cu gaze natural, apă potabilă și canalizare, energie electrică și căi de acces.

A conchis că, instanțele de judecată nu pot reține drept motiv de neexecutare a hotărârii lipsa resurselor financiare în vederea executării hotărârii, or, Primăria or. Căușeni fiind autoritate publică are obligația pozitivă de a întreprinde măsuri în vederea executării documentului executoriu.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a emis dispozitivul deciziei la 03 noiembrie 2022.

La 28 decembrie 2022, prin intermediul poștei electronice a fost expediată în adresa participanților la proces decizia motivată (f.d. 139).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, recursurile depuse de către Ministerul Justiție la 26 decembrie 2022 și Focșa Anatolie la 04 ianuarie 2023, **se consideră depuse în termenul stabilit de lege.**

La 15 februarie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților copia cererilor de recurs, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f.d. 160).

La 20 februarie 2023, prin intermediul oficiului poștal, Focșa Anatolie a depus referință pe marginea recursului declarat de către Ministerul Justiției, solicitând declararea recursului ca fiind inadmisibil (f.d. 167-168).

La 27 februarie 2023, prin intermediul oficiului poștal, executorul judecătoresc Danu Iulia a depus referință pe marginea recursului declarat de către Focșa Anatolie, susținând recursul declarat de către Ministerul Justiției (f.d. 172-173).

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Examinând temeiurile recursurilor Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererile de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate or, motivele recursurilor sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurenților cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei contestate or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursurile declarate nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări

implicit admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursurile declarate de Ministerul Justiție și Focșa Anatolie nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, sunt inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 270, 433 lit. a), 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Ministerul Justiție și Focșa Anatolie.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecători

Aliona Miron

Ion Malanciuc